

УВСЫН ӨНГӨ

Вэб сайт: www.uvsiinungu.mn
Фасебуук хаяг: [Uvsiin_ungu_sonin](https://www.facebook.com/Uvsiin_ungu_sonin)
Майл хаяг: uvsiin_ungu@yahoo.com

Увс аймгийн нийгэм, улс төр, мэдээллийн 10 хоног тутмын чөлөөт хэвлэл

№30/188/

Үнэ: 500 төгрөг.

2020 оны 12 дугаар сарын 5.

Б.Сумъяа: Коронавирусний халдвараас сэргийлэхийн тулд иргэд гэртээ байж, дархлаагаа дэмжэх хэрэгтэй

Улаангом сумын 11-р багт орших “Бат-Үржихүй” өрхийн эрүүл мэндийн төвийн дарга Батбуянгийн Сумъяатай цөөн хором ярилцлаа. Коронавирусний халдвар тархах өндөр эрсдэлтэй байгаа энэ хүндхэн үед тэрбээр өрхийн эрүүл мэндийн төвийнхээ хамт олныг чадварлаг удирдан хүн ардын эрүүл мэндийн төлөө цаг наргүй хөдөлмөрлөсөөр яваа манай аймгийн чадварлаг эмч нарын нэг юм.

-Коронавирусний халдвар тархах эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр танай өрхийн эрүүл мэндийн төв ямар ажлууд хийж байна вэ?

-Аймгийн Онцгой комиссоос гаргасан шийдвэрийн дагуу манай эмнэлэг Ковид-19-ийн халдвараас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр ажлын төлөвлөгөө боловсруулж, үе шаттайгаар хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Тухайлбал, урьдчилан сэргийлэх чиглэлийн мэдээлэл сургалт сурталчилгааг бэлтгэн өрхийн эмнэлгийнхээ харьяа багийн ард иргэдэд хүртээмжтэй хүргэж байгаа. Мөн эмч, сувилагч нарын дархлааг дэмжих, халдвараас хамгаалах хувцас хэрэглэлээр хангах чиглэлд анхаарч ажиллан 2,3 сая төгрөгийн хөрөнгийг энэхүү арга хэмжээнд зарцуулсан. Тэрчлэн бүх ажилчиддаа урамшуулал олгосноос гадна оюутан хүүхэдтэй гурван ажилтандаа оюутны сургалтын төлбөрт нь дэмжлэг болгож 1 сая төгрөг тус бүр олгосон. Үүнээс гадна өрхийн эрүүл мэндийн төвийн бэлэн байдлыг хангах үүднээс нэг удаагийн амны хаалт, нэг удаагийн хувцас хэрэглэл, шаардлагатай тоног төхөөрөмж нийлүүлэх зэрэгт 14,5 сая төгрөг зарцууллаа.

Улаанбаатар хотоос ирж гэрийн тусгаарлалтад орсон харьяа багийн иргэдээ хариуцан ажиллаж байгаа бөгөөд энэ сарын 3-ны байдлаар 54 хүнийг хяналтандаа авлаа. Хотоос ирэх хүмүүсийн тоо өдрөөс өдөрт өсөх хандлагатай байгаа. Бид голчлон утсаар зөвлөгөө мэдээлэл өгч байгаа ба шаардлагатай үед гэрээр нь очиж үзэх юм. Мөн ковидын сорьцын шинжилгээг 14 дэх хоног дээр нь гэрт очиж авна. Иймээс ард иргэд маань аль болох гэртээ байж, дархлаагаа дэмжиж, гараа угааж, амны хаалтаа тогтмол зүүж, эмнэлгийн халдвартай орчинд ирэхээс зайлсхийх шаардлагатай байна.

-Эрүүл мэндийн салбарын анхан шатны нэгжид олон жил ажилласан хүний хувьд цаашдаа хүн амыг өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэхийн тулд төр засгаас ямар ажлыг түлхүү хийгээсээ гэж хүсч байна?

-Манай аймгийн хувьд эрүүл мэндийн салбарт нэн тэргүүнд анхаарал хандуулах

шаардлагатай олон асуудал бий. Тэдгээрийн нэг нь зүрх судасны болон хавдрын өвчлөл, хавдраар нас баралтыг бууруулах явдал юм. Увс аймгийн хэмжээнд өнгөрсөн 4 жилийн хугацаанд 748 хүн хавдраар өвчилж, 610 хүн хавдраар нас барсан статистик тоо баримт байдаг. 2020 он гарснаас хойш зөвхөн 11 дүгээр багийн хэмжээнд гэхэд л 9 хүн хавдрын улмаас нас барсан ба жил бүр 10-15 хүн хавдраар өвчилж, хяналтад орж байна. Эдгээр тоон баримтууд нь уг асуудалд нэн яаралтай анхаарал хандуулах шаардлагатай байгааг илтгэж байна.

Тэрчлэн иргэдийн зүрх судас, хавдраар өвчлөөд байгаагийн гол шалтгаануудын нэг бол өвчин туссан тохиолдолд өвчнөө эдгээх бүрэн эмчилгээ хийлгэж амжилгүй, даамжруулан архаг хууч өвчин болгох, архаг хууч өвчин нь даамжирч хавдар, бүр цаашлаад хорт хавдар болж байна. Ингэж өвчнөө бүрэн эмчилж чадалгүй даамжруулж байгаа шалтгаануудын нэг бол өрхийн орлогогүй, санхүүгийн чадавхгүй байгаатай холбоотой. Энэ асуудалд мөн л аймаг орон нутаг, төр засгийн зүгээс нэн яаралтай анхаарал хандуулах зайлшгүй шаардлагатай байгаа.

Миний хувьд сүүлийн 20 гаруй жил эмчийн ажлаа хийхийн хажуугаар Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн даргын ажил үүргийг хавсран гүйцэтгэж байна. Эмч хүн өөрийгөө дайчлан мэргэжил ур чадвараа дээшлүүлэн сурч боловсрох, сайн ажиллаж амжилт гаргах, ар гэр, үр хүүхдүүдээ ч анхаарал хандуулж болдог гэдгийг залуу эмч нар болон өөрийн охиддоо

үйлчлэлж харуулахыг хүсэж, хичээнгүйлэн ажилласаар өдийг хүрсэн дээ.

“Бат-Үржихүй” өрхийн эрүүл мэндийн төв нь манай аймгийн шилдэг байгууллагуудын нэг. Тэгэхээр хамт олныхоо амжилт бүтээлээс хуваалцахгүй юу?

-Бид “Өрхийн эрүүл мэндийн төвийг олон улсын жишигт хүргэн хөгжүүлэх” алсын хараатайгаар үйл ажилагаагаа явуулдаг. Үндсэндээ манай эмнэлгийн эрхэм зорилго бол “Өрхийн гишүүн бүрийн оролцоо, өрх бүрийн эрүүл мэндийг хамгаалах” явдал юм. Манай хамт олон зангидсан гар шиг нэг баг болж чадсан.

Бид Улаангом сумын 2290 өрхийн 9931 хүн амд эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээг чанартай, хүртээмжтэй, сэтгэл ханамжтайгаар үзүүлдэг. Уг нь бол 2000 оноос эхлэн өрхийн эмнэлэг хувийн хэвшил хэлбэрээр үүсгэн байгуулагдаж, үйл ажиллагаагаа явуулж ирсэн. Анх өрхийн эмнэлгийг ажиллуулж байхад эхийн эндэгдэл, гэрийн төрөл, гэрийн нас баралт ихтэй, эмнэлэг маань өөрийн байргүй, тоног төхөөрөмж муутай, ХААН банкны хоёр давхарт хоёр өрөө түрээслэн үйл ажиллагаа явуулж байсан юм. Өнгөрсөн хугацаанд хамт олноо зөв удирдах, нэг баг болгох, харьяа багийн ард иргэдийн өвчлөл эндэгдлийг бууруулах бүхий л боломжийг хайж, шаргуу ажиллаж ирсэн.

Манай хамт олон гэрийн идэвхитэй эргэлт, урьдчилан сэргийлэх үзлэг, диспансарын хяналтыг маш сайн хянадаг, үйлчлүүлэгч иргэдтэйгээ байнгын харилцаа холбоотой ажилладаг. Иймээс үйлчлүүлэгч иргэдэд итгэл найдварыг төрүүлж, тусламж

үйлчилгээ авах таатай, тав тухтай орчинг бүрдүүлсэн хамт олон болж чадсан.

Бид бүхний хичээл зүтгэл, төр засгийн дэмжлэгээр өнөөдөр эмнэлэг маань өөрийн байртай, дуудлагын унаатай, эмнэлгийн тоног төхөөрөмж, чийрэгжүүлэлт, физик эмчилгээний өрөөтэй, мэргэжлийн эмч, сувилагчаар хангагдсан, магадлан итгэмжлэгдсэн эмнэлэг болоод байна. Мөн 2003, 2007, 2008, 2015, 2019 онуудад эрүүл мэндийн салбартаа тэргүүлж, 2016 онд “Хичээнгүй зүтгэл мөнгөн гэрэгэ” хүртсэн. Хамт олны минь дотор Эрүүлийг хамгаалахын Тэргүүний ажилтан 6, Эрүүл мэндийн яамны Жуух бичигтэн 8, сувилахуйн бакалавр цолтой сувилагч 3 ажиллаж байна.

-Та эрүүл мэндийн салбарт хэчнээн жил ажиллаж байна?

-Би 1994 онд Анагаах ухааны их сургуулийг Хүүхдийн их эмч мэргэжлээр төгссөн. Анагаах ухааны магистр цолтой. Мэргэжлээрээ улсад 26 дахь жилдээ ажиллаж байна. Сүүлийн 18 жилд нь “Бат-Үржихүй” өрхийн эрүүл мэндийн төвд Ахлах их эмчээр ажиллаж байгаа. Жилд дунджаар 17-22 мянган ард иргэдэд эмнэлгийн анхан шатны тусламж үйлчилгээг үзүүлж, хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээг жигд, хүртээмжтэй хүргэх ариун үйлст хүчин зүтгэсээр байна.

-Таны охидууд бас эрүүл мэндийн салбарт ажилладаг гэсэн?

-Тиймээ. Би 3 охинтой, том охин маань Эм зүйч мэргэжилтэй. Австрали Улсад патиссири болон зоогийн газрын шэйфээр суралцаж, тэндээ мэргэжлээрээ ажиллаж байгаад саяхан Монголд ирсэн. Дунд охин маань Эрх зүйч, сэтгүүлч мэргэжилтэй. Монгол хүн бүрийн эрүүл мэндийг хамгаалах амны хаалт, эмч, эмнэлгийн ажилтнуудыг коронавирүсийн халдвараас хамгаалах аюулгүй хувцсыг эх орондоо үйлдвэрлэн түгээж байгаа “Мөнхийн тун” компанийн Хуулийн зөвлөхөөр ажилладаг. Бага охин маань Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуульд Хүний их эмч мэргэжлээр суралцаж байгаа бөгөөд одоо 5 дугаар дамжааны оюутан. Ер нь бол гэр бүлээрээ л Монгол хүний эрүүл мэндийн төлөө суралцаж, ажиллаж, амьдарлаа зориулж байна даа.

-Танд баярлалаа. Ажилд тань амжилт хүсье.

Мэдээ мэдээлэл

Аймгийн ИТХ-ын 3-р хуралдаан боллоо

Аймгийн ИТХ-ын 8 дахь удаагийн сонгуулийн 3-р хуралдаан энэ сарын 2, 3-ны өдрүүдэд болж өнгөрлөө. Тус хурлаар аймгийн 2019 оны төсвийн гүйцэтгэл, 2021 оны төсвийн төсөл, Аймгийн газар зохион байгуулалтын 2020 оны төлөвлөгөөний биелэлт, газрын нэгдмэл сангийн тайлан, 2021 оны газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, Аймгийн эдийн засаг, нийгмийг 2020 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн биелэлт, аймгийн 2021 оны нийгэм, эдийн засгийн зорилт зэрэг асуудлыг хэлэлцсэн юм.

Аймгийн төсөвтэй холбоотой илтгэлийг хэлэлцэх үеэр албан байгууллагын дарга, эрхлэгч нарыг хуралд дуудан оролцуулж, энэ онд хэчнээн төгрөгийн төсөв санхүүтэйгээр ямар ажлуудыг хийж хэрэгжүүлсэн талаарх тайлбар мэдээллийг авсан юм. Гэвч зарим байгууллагын дарга, эрхлэгч нар хуралд өөрийн биеэр ирж суугаагүй ба дуудаад ч ирээгүй, эсвэл мэргэжилтнүүдээ явуулж буйд хурлын төлөөлөгч нар шүүмжлэлтэй хандаж байлаа. Тэрчлэн өнгөрсөн дөрвөн жилд сумд, төсөвт байгууллагуудын шилэн дансны мэдээлэл нээлттэй бус байсан, халамж, төсөл хөтөлбөрүүдийг хэнд хэрхэн олгосон талаарх мэдээлэл байхгүй байна, эдгээрийг нэг бүрчлэн нарийвчлэн гаргаж өгнө үү гэсэн шаардлагыг хурлын зарим төлөөлөгч нар тавьж байсан юм.

Аймгийн ИТХ-ын 8 дахь удаагийн сонгуулийн 3-р хуралдаанд 30 төлөөлөгч танхимаар, 11 төлөөлөгч цахимаар оролцсон юм.

Номны нээлтээ цахимаар хийв

Аймгийн МХГ-ын боловсролын асуудал хариуцсан улсын байцаагч Рагчаагийн Басанжав “Боловсролын салбарын эрх зүйн эмхтгэл-1” номыг эмхэтгэн хэвлүүлж, цахимаар нээлтийг нь хийлээ.

Энэхүү ном нь 360 хуудастай бөгөөд ерөнхий боловсролын сургууль, багш нартай холбоотой хуулиуд, Засгийн газрын тогтоолууд, Боловсролын үе үеийн сайдын тушаалууд, Засгийн газрын агентлагийн дарга нарын тушаалууд зэрэг 1999 оноос 2020 оны 6 сар хүртэлх хугацаанд буюу сүүлийн 20 жилд гарсан хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа 118 эрх зүйн баримт бичгийн багтаасан эмхтгэл болжээ. Мөн ISBN: 978-9919-20-327-6 дугаартай аж.

Түүний номны бусад ижил төрлийн хуулийн эмхтгэлээс ялгагдах нэг онцлог нь Засгийн газрын тогтоол, Сайдын тушаалын дугаарыг Боловсролын болон Бага дунд боловсролын тухай хуулийн холбогдох заалтуудтай холбож өгчээ.

“Энэхүү эмхтгэлд багтсан хууль, дүрэм, журам өөрчлөгдвөл тухайн жилд нь багтаан цахим хувилбараар ном авсан хүнийн мэйл хаягаар хүргэнэ. Өөрөөр хэлбэл цахим хувилбартай болно гэсэн үг юм. Ном маань ерөнхий боловсролын сургуулийн удирдлага, багш нар, эрх зүйн харилцаанд оролцогч хүн бүхний ширээний ном болно гэдэгт итгэлтэй байна” хэмээн уг номны эмхэтгэгч Р.Басанжав хэллээ.

Улаанбаатарт гацсан хүмүүс ирсээр байна

Коронавирусний халдварын улмаас Улаанбаатарт гацсан иргэдийг Энэ сарын 1-ээс эхлэн Увс аймаг руу нийтийн тээврийн автобусаар тээвэрлэж эхлээд байна. Энэ дагуу 12-р сарын 2-нд есөн автобусаар 347 иргэн ирсэн бол 12-р сарын 3-нд мөн есөн автоусаар 352 зорчигч ирээд байна.

Өнөөдөр буюу 12-р сарын 4-д долоон автобусаар 277 иргэн хотоос ирэх аж.

Ийнхүү сүүлийн гурван өдрийн байдлаар 1000 орчим хүн Улаанбаатараас автобусаар ирж байна. Хотоос ирж байгаа хөдөө сумдын иргэдийг тухайн сумдынх нь шуурхай комиссын гишүүд хүлээн авч, пургоноор тээвэрлэн сум сум руугаа гарч байна. Харин аймгийн төвийн иргэдийг багийн дарга, нийгмийн ажилтан, улаан загалмайн сайн дурын ажилтан зэрэг хүмүүс хүлээн авч, гэрийнх нь гадна тусгаарлалтад байгаа гэсэн тэмдэглэгээг нааж, 14 хоног баримтлах дэглэмүүдийг зааж зөвлөж байгаа аж.

“Бат-Үржихүй” өрхийн эрүүл мэндийн төв

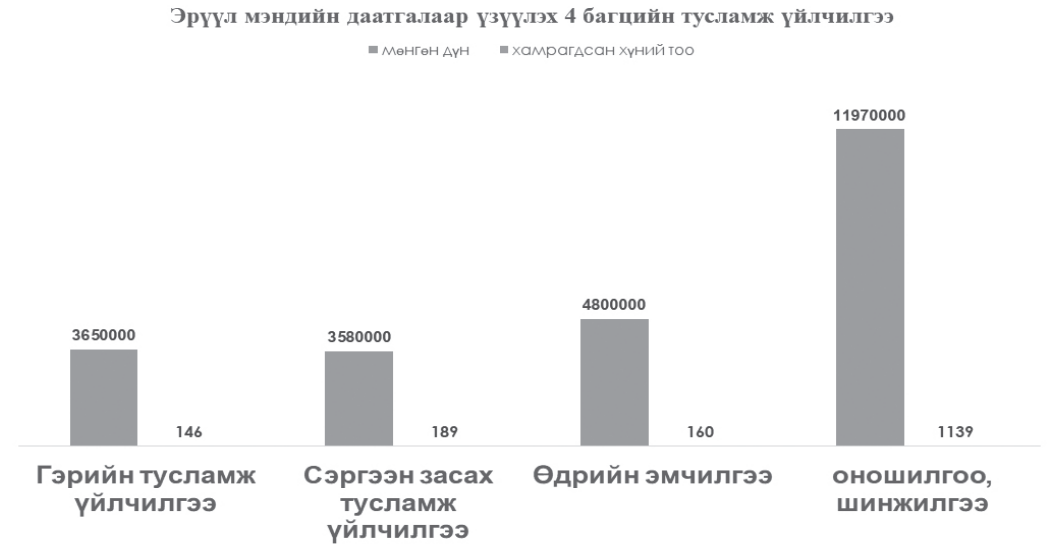
“Бат-Үржихүй” өрхийн эрүүл мэндийн төв нь Улаангом сумын 2, 3, 4, 5, 7, 11-р багийн 2290 өрхийн 9931 иргэнд эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээг жигд, хүртээмжтэй хүргэж ажилладаг. Манай байгууллага нь эмч 4, сувилагч 6, бага эмч 1, нябо, жолооч, туслах ажилтан 2, нийт 14 орон тоотойгоор үйл ажиллагаагаа явуулж байна. 2020 онд манай өрхийн эрүүл мэндийн төвийн 3 сувилагч “Эрүүл мэндийн тэргүүний ажилтан” цол тэмдэг, 4 сувилагч ахлах зэрэг хүртсэн амжилттайгаар шинэ оноо угтах гэж байна. Мөн сүүлийн таван жилд манай эмнэлгийн харьяа багуудад 1-5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл огт гараагүйн дээр

гэрийн төрөлт бүртгэгдээгүй. 2020 онд эмнэлгийнхээ хүний нөөцөд анхаарч ажиллан, уламжлалтын эмч 1, уламжлалтын сувилагч 1, нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан 1, лаборант хоёрыг сургаж ажиллуулж байна. Манай хяналтанд 685 ахмад настан, 238 хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, 0-1 хүртэл насны 284 хүүхэд, 1-5 хүртэл насны 798 хүүхэд, 15-49 насны 1766 эмэгтэйчүүд байдаг. Нийт хүн амыг эрүүл мэндийн бүлгээр нь авч үзвэл 1-р бүлэгт 5142, 2-р бүлэгт 2244, 3-р бүлэгт 1737, 4-р бүлэгт 192, 5-р бүлэгт 17 хүн багтаж байна. “Бат-Үржихүй” өрхийн эрүүл мэндийн төв нь 2020 онд 21 албан байгууллагын 856

ажилчид болон харьяалалын 3629 иргэнийг эрүүл зөв дадалд сурган, мэдээлэл сурталчилгаа хийсэн. Эрүүл мэндийн боловсрол олгохдоо 10 үзүүлэх сургалт, 117 кабинетын сургалт, 68 ажлын байрны сургалт хийж, гарын авлага, тараах материал бэлтгэн нийлүүлж, нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг ард иргэдэд жигд хүртээмжтэй хүргэж байна. Мөн Бат-Үржихүй fage хуудаснаа цаг үеийн мэдээлэл болон сургалт, сурталчилгааг тогтмол байршуулсанаар 1051 дагалдагчтай болж мэдээллийг интернэт болон орон нутгийн телевиз, сонин ашиглан ард иргэдэд хүргэж байна.

“Бат-Үржихүй” ӨЭМТ-ийн оны эхний 11 сарын статистк үзүүлэлт

№	Тусламж үйлчилгээ	Хамрагдсан хүний тоо
1	ЭКГ	467
2	ЭХО	393
3	Утлага эмчилгээ	430
4	Доргиох массаж	616
5	Зөгийн балтай татлага	343
6	Физик эмчилгээ /УВЧ/	455
7	Искра Инфра	399
		462
8	Мазок, угаалга цацлага	258
9	Хөнгөвчлөх эмчилгээ	126
10	Бумба	644
11	Дархлаажуулалт	Товлолт-797 Сайн дурын-1135 Томуугийн вакцин-1174

Эрт илрүүлэг

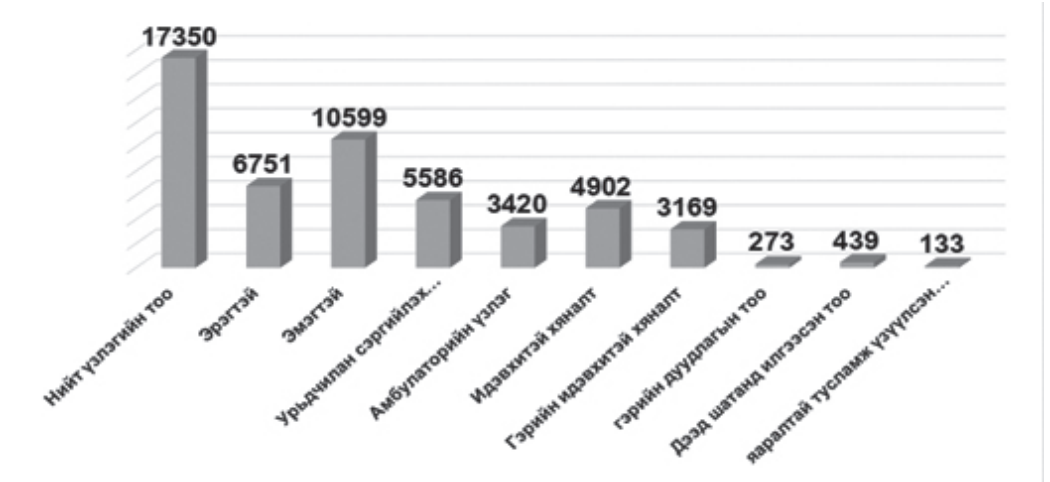
✓ Артерийн гипертензи, хөхний өмөн, чихрийн шижин, умайн хүзүүний өмөнгийн эрт илрүүлэг

✓ Элэгний В,С вирусын илрүүлэг

✓ Сүрьеэгийн илрүүлэг

13	АГ эрт илрүүлэг	1289	1506	1586	1435	1435
		1289	1506	1586	1435	1435
		100%	100%	100%	100%	100%
14	ЧШ эрт илрүүлэг	1372	1506	1456	1320	1320
		1372	1506	1456	1320	1320
		15,3%	104%	100%	100%	100%
15	Хөх эрт илрүүлэг	1408	1056	1586	1552	1552
		135	1056	1586	1552	1552
		9,5%	100%	100%	100%	100%
16	Умайн хүзүү эрт илрүүлэг	331	304	453	367	367
		8	103	121	32	171
		2,4%	33,8%	26,7%	8,7%	46,6%
17	Элэгний В,С вирусын илрүүлэг			2044		
				1036	1800	677
				50,2%	92%	

	Бат-үржихүй	Дун цагаан	Элбэг - Өгөөж	Мөнхбишрэлт
Сэжигтэй тохиолдолын тоо	374	55	16	173
Цэрний шинжилгээнд	90	14	14	50
Диспансерт рентгенд илгээсэн	341	41	3	130
Нийт илрүүлсэн сүрээ	12	5	1	5
Уушигны түрхэц эерэг	7		4	
Уушигны түрхэц сөрөг	2			2
Уушигны бус сүрьеэ	3	1	1	1
Диспансерийн халдваргүй хэлбэрт	7	1	4	1
ӨЭМТ-д эмчилгээ хийлгэж байгаа	8	1		1
ЭДГЭРСЭН	1			1
ЭМЧИЛГЭЭ ДУУССАН	2			2

МУГЖ Э.Цэрэвийн нэрэмжит Ойрад ХЖТ-ын хамт олон

/2016-2020 онд/

Соёл, урлагийн их өвийг гадаадын улс орнуудад сурталчилсан, туршлага хуримтлуулсан он жилүүд байлаа.

1. 2019 онд Завхан суманд зохион байгуулагдсан “Түмэн тэмээний баяр”-ын арга хэмжээнд Ойрад ХЖТ-ын уран бүтээлчид өргөн бүрэлдэхүүнтэй оролцож, Завхан сумын

ард иргэд болон зочид төлөөлөгчдөд хүндэтгэлийн тоглолтыг толилуулан 5400 орчим иргэдэд урлаг, соёлын үйлчилгээг үзүүлсэн юм.

2. 2018 онд ОХУ-ын Тува улсын Кызыл хотноо зохион байгуулагдсан “Увс аймгийн өдрүүд” арга хэмжээнд Ойрад

театрын уран бүтээлчид 25 хүний бүрэлдэхүүнтэй оролцож, хөрш зэргэлдээ орны 1200 гаруй үзэгчдэд урлаг, соёлын үйлчилгээ үзүүлсэн. Энэхүү арга хэмжээ нь Баруун Монголын баялаг өв сан болон соёл, урлагийн гайхам үнэ цэнийг сурталчилан таниулсан томоохон ажил, үйлчилгээ байлаа.

3. Тайваны Тайчи хотод явагдсан Олон улсын “Цэцгийн фестиваль” наадамд Ойрад театрын “Ойрад” хамтлаг оролцож олон ястны язгуур урлагийн төрөл зүйлийг сурталчилсан. Энэ үеэр 2200 гаруй иргэдэд урлаг, соёлоор үйлчилсэн юм.

4. 2018 онд аймгийн ЗДТГ-ын НБХ, БСУГ хамтран зохион байгуулсан “Увс-өв соёл” соёл урлагийн ажилтны зөвлөгөөнд язгуур урлагийг сурталчилан, түүчээлэн оролцож байлаа. Энэ хүрээнд Ойрад ХЖТ-ын Бүжгийн багш Д.Цэвээнчимэдийн найруулгаар аймгийн төв, хөдөө сумдын сургууль, цэцэрлэгийн болон ардын авьяастнуудаас бүрдсэн “Мянган бийчид”-ийн биелэгээнийг бэлтгэн түмний хүртээл болгосон нь Монгол улсын хэмжээнд онцлог ажил болсон. Уг ажилтай уялдуулан шавь сургалтыг тусгай хөтөлбөрийн дагуу бэлтгэж, 600-гаад хүүхэд багачуудыг хамруулан оролцуулсан

нь хүүхдийн авьяас чадварыг нээх, бүжгийн урлагаар бахархах, бүжгийн гайхамшигийг ард түмэнд мэдрүүлсэн ач холбогдолтой ажил болсон билээ. Түүнчлэн 21 аймаг, 9 дүүргийн дунд зохион байгуулагдсан “Нүүдэлчин өв-соёл” язгуур урлагийн наадамд театрын уран бүтээлчид амжилттай оролцож 4-р байр эзлэн 5 сая төгрөгөөр шагнуулсан.

5. МУАЖ, Төрийн шагналт, эрдэмтэн зохиолч, найруулагч Э.Оюуны зохиол “Дорлиг сэрлээ” жүжгийг Ойрад театрын жүжигчин МУСТА Б.Мөнхтогтох Монголд анх удаа орчин үеийн мюзикл хэлбэрт оруулан тайзны бүтээл болгон

найруулж олон нийтэд хүргэсэн. “Дорлиг сэрлээ” мюзикл орон нутгийн театруудын бүсчилсэн “Шилдэг бүтээл-2018” Улсын 8-р уралдааны шилдэг номинацийн шагналыг 3 төрөлд хүртсэн юм. Үүнд: “Шилдэг зураач”-ийн шагналыг театрын зураач А.Нэмэхбаяр, “Шилдэг хөгжмийн зохиолч”-ын шагналыг уран сайхны удирдагч, Монгол улсын УГЗ Ц.Амараа, Шүүгчдийн нэрэмжит шагналыг “Дорлиг сэрлээ” бүтээлээр “Ойрад театр”-ын хамт олон тус тус хүртсэн билээ.

6. Ойрад театрын хамт олон өнгөрсөн дөрвөн жилд гадаадын 10 гаруй орноор явж урлаг соёлоор үйлчилсэн. Тодруулбал Тайвань, Тайланд, БНСУ-ын Бусан, Тэгү, Чонан, Чонсан, Сөүл, Япон, ОХУ-ын Тува, Томск, Халимаг, БНХАУ-ын Шандунь, Уйгур, Шинжань, Турк зэрэг улс орноор явж Баруун монголын язгуур урлагийг сурталчилсан. Мөн Монгол орныхоо Улаанбаатар, Эрдэнэт, Дархан хотуудад очиж “Ихэлийн уриа” тоглолтоо толилуулсан.

7. ОХУ-ын Тува улсын Кок-Оолын нэрэмжит Үндэсний ХДТ-тай хамтран ажиллах гэрээний дагуу Тува улсын Театрын ерөнхий зохион байгуулагч, хувцасны эрхлэгч, оёдолчид, Томск хотын филорманийн дарга, Соёлын хэлтсийн мэргэжилтэн нарын хүмүүс Увс аймагт ирж ажлын туршлага солилцсон нь гадаад харилцааг бэхжүүлэхэд тодорхой хувь нэмэр болсон.

8. Тува Улсын Засгийн газрын дэргэдэх Тимур Дулушевын нэрэмжит Үлээвэр найрал хөгжмийн хамт олон Монгол Улс-ОХУ-ын Тува улсын соёл урлагийн салбарын хамтын ажиллагааны хүрээнд “Ой мороз мороз” Новогодний музыкальный каламбур тоглолтоо Увсын ард түмэнд толилуулсан билээ.

Ойрад ХЖТ-ын дэргэдэх “Ойрад” хамтлагийнхан БНСУ-ын Бусан, Тэгү, Чонан, Чонсан, Сөүл хотуудад очиж Баруун Монголын соёл урлагийг сурталчилан, нийтдээ 13 мянга орчим гадаадын үзэгчдэд хүрч үйлчилсэн.

9. Ойрад ХЖТ-ын таван уран бүтээлч Япон улсад зохион байгуулагдсан “Jata-2019” Олон улсын аялал жуулчлалын үзэсгэлэнд Монгол улс, Увс аймгаа төлөөлөн оролцож Баруун Монголын соёл урлагийг сурталчилсан. Энэ үеэр 2000 орчим иргэдэд урлаг, соёлоор үйлчилжээ. Мөн уламжлалт ардын язгуур урлаг, ёс заншлын мартагдаж буй төрлийг сэргээн сурталчилж тайзны бүтээл болгоход онцгой хувь нэмэр оруулсан.

Турк-Монгол хоёр улсын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх ажлын хүрээнд зохион байгуулагдсан арга хэмжээнд тус театрын хөөмийч МУСТА Д.Басан оролцож Баруун монголын хөөмийг сурталчилсан.

10. Соёл урлагийн газраас зохион байгуулсан “Мэргэжлийн урлагийн байгууллагын менежментийн чадавхийг бэхжүүлэх нь” сургалтад Ойрад ХЖТ-ын дарга Б.Лхагвасүрэн хамрагдсан.

Улаанбаатар хотын УДЭТ-т зохион байгуулагдсан “Бид мартахгүй”, “Алтан тайзны эзэд” хүндэтгэлийн үйл ажиллагаа, “Найруулагчийн ур чадвар орчин үеийн чиг хандлага” эрдэм шинжилгээний бага хуралд тус театрын Уран сайхны удирдагч МУСТА Б.Төгсбаяр, туслах найруулагч С.Түвшинжаргал нар оролцсон.

Нягтлан бодогч Х.Өнөрдулам Сангийн яам, Татварын газраас зохион явуулсан сургалтуудад хамрагдсан. Мөн эд аж ахуйн нярав, кассын нярав нар 3 удаагийн сургалтад хамрагдсан. Архивын газраас зохион явуулсан Архив албан хэрэг

хөтлөлтийн сургалтуудад архив бичиг хэргийн эрхлэгч хамрагдсан. Тэрчлэн 13 хөгжимчин, 11 бүжигчин ажлын байрны сургалтад удаа дараа хамрагдсан байна.

Уран бүтээлчид, ажиллагсадын мэдлэг ур чадварыг дээшлүүлж, театрын этик ёс зүй, харилцаа хандлага, ажлын байрны хамтын үйл ажиллагааг улам бэхжүүлэх зорилгоор 2020 оны 1-р сарын 23-29-ны өдрүүдэд ажлын байран дахь сургалт зохион зохион байгуулсан. Сургалтыг УДЭТ-ын Уран сайхны удирдагч, МУУГЗ, доктор, профессор Н.Ганхуяг удирдан зохион байгуулсан бөгөөд энэхүү сургалтад Ойрад ХЖТ-ын уран бүтээлчид, ажилтан ажиллагсад бүрэн бүрэлдэхүүнээрээ хамрагдсан. Мөн МУСТА О.Чулуунбаатарыг урьж ирүүлэн хөгжимчдийг ажлын байран дахь сургалтад хамруулсан.

Бүтээлч ажлууд

Театрын фоеон, гадна хашаа хайсыг будаж янзлан өнгийг нь сэргээн ажилласан ба урсгал засварыг хийх төлөвлөгөө гарган аймаг орон нутгийн хөгжлийн сангаас 19 сая төгрөгийг шийдвэрлэж өгснөөр урсгал засварын ажлыг амжилттай хийж гүйцэтгэлээ. Театрын өнгө төрх сайжирснаар ажиллах нөхцөл бололцоогоор хангагдлаа. Мөн Энэтхэгийн Тамил Наду мужийн хамгийн энгийн хийцийн септик танкны дүрмээр бохирын шугамыг байгуулсан. Дэд бүтцэд холбогдоогүй септик танкыг зөв байгуулах, иргэдэд технологийг бүрэн ойлгуулах зорилтыг тавьж ажилласан. Энэхүү бохирын шинэ технологи нь септик танкны ус нэвтэрдэггүй хоолойтой, бохирын танк нь хоёр тасалгаа бүхий нэг тогвор хана суулгах маягаар тогтоон барих технологиор хийгдсэн.

-Цагийн бүртгэлийг шинэчилж автомат цагийн бүртгэлээр бүртгэдэг болсон.

-Аялан тоглолт, үйлчилгээнд зориулан шинээр 45 хүний суудалтай автобустай болсон.

-Орлогын төлөвлөгөөг сүүлийн 3 жилд тогтмол давуулан биелүүлсэн амжилттай байна.

-СГЗ Б.Норовын цомнол “Гурван чимэгтэй наадам” театрчилсан концертыг тайзнаа найруулан тавьж үзэгч түмний хүртээл болгосон.

-Жил бүр өвөл цагийн үзвэрийн нээлтийн тоглолтоо амжилттай зохион байгуулж Увсын ард түмэнд өөрийн уран бүтээлүүдээрээ үйлчилдэг уламжлал тогтсон.

-Жилд тогтмол 1-2 уран бүтээлийг шинээр хийж байна.

Коронавирусийн халдвараас хэрхэн сэргийлэх тухай зөвлөмж

Коронавируст халдвар (COVID-19) гэж ямар өвчин бэ? Амьтнаас хүнд халдварласан, 7 дахь төрлийн коронавирусээр үүсгэгдсэн амьсгалын замын шинэ халдварт өвчин. Халдвар хэрхэн дамждаг вэ? Халдвартай хүн ханиах, найтаах үед агаар дуслын замаар Бохир гар, эд зүйлсээр дамжин шууд хавьтлын замаар Ямар шинж тэмдэг илэрч болох вэ? Халуурах Хуурай ханиалгах Амьсгал давчдах Цээжээр өвдөх Өвчлөгсдийн 81 хувь нь хөнгөн, дунд, 14 хувь нь хүнд, 5 хувь нь маш хүнд хэлбэрээр өвчилж байна. Хэн илүү өвчилж байна вэ? Бүх насныхан өвчилж байна. 90 гаруй хувийг 30-аас дээш насныхан эзэлж байгаа бөгөөд өндөр настан, архаг хууч өвчтэй хүмүүс нас барах эрсдэл өндөр байна. Коронавируст халдвар анх хэрхэн үүссэн бэ? n-CoV вирусийг анх сарьсан багваахайнаас хүнд дамжин халдварласан байж болзошгүй гэж үзэж байна. Одоо уг вирус хүнээс хүнд халдварлан тархаж байна. Коронавируст халдвараас хэрхэн сэргийлэх вэ? Өвчлөл гарсан бүс нутагт зорчихгүй байх, зорчсон бол 14 хоног гэртээ байж, өөрийгөө ажиглах

Гараа савандаж сайтар угаах Халуун, бүлээн шингэн ихээр уух Бохир гараа ам, хамар, нүдэндээ хүргэхгүй, нухахгүй байх Хоолойг давс, сода, нимбэг, сармис, тамедины уусмалын аль нэгээр өглөө, оройдоо зайлах Ханиаж, найтааж байгаа хүнээс хол байх Нус, цэр, шүлсээ ил задгай хаяхгүй байх Гадуур явахдаа бээлий өмсөх Олон хүн цугларсан газраар аль болох явахгүй байх Бусадтай гар барих, үнсэхээс зайлсхийх Бухимдахгүй тайван байх Ямар хүн өөрийгөө гэртээ хэрхэн тусгаарлах вэ? 1. Гадаад улс оронд зорчоод ирсэн бол 14 хоног өөрийгөө тусгаарлан ажиглана. 2. Халдварын сэжигтэй хүний шинжилгээний хариу гарах хүртэл гэр бүлийн гишүүд мөн өөрсдийгөө тусгаарлана. Үүнд:

- Гэрээсээ гарахгүй байх
- Гэртээ зочин урихгүй байх
- Аль болох тус тусдаа байх
- Амны хаалт зүүх
- Гараа сайтар савандаж угаах
- Хүн бүр тусдаа аяга, таваг, нүүр гарын алчуур хэрэглэх
- Гэр орноо агааржуулах, чийгтэй цэвэрлэгээ хийх
- Шим тэжээлтэй хоол, хүнс хэрэглэх
- Сайн унтаж амрах
- Тайван стрессгүй байх
- Өдөрт 2 удаа биеийн халуунаа хэмжих
- Дасгал хөдөлгөөн хийж, биеэ

Хэвлэл борлуулагч О.Төмөрсанаад өвлийн хувцас бэлэглэв

О.Төмөрсанаа нь төрөлхийн хэлгүй, дүлий бөгөөд эхнэр, хүүхэдгүй, ганц биеэрээ амьдардаг юм. Гэвч тэрбээр өөрийнхөө амьдарлыг өөрөө болгож, 1992 оноос эхлэн сонин хэвлэл үүргээр хэвлэл борлуулж, Увсын ард түмнийг мэдээ мэдээллээр хангаж, соён гэгээрүүлсээр байгаа ясны хөдөлмөрч хүн билээ. Түүний хувьд цас бороо, шороон шуургыг үл ажран жилийн дөрвөн улирлын турш аймгийн төвийн хамгийн олон хүн цугласан газруудад алхан очиж сонингоо зарж борлуулдаг юм. Өдөртөө бараг 12 км газар алхдаг байна. Тэрбээр ганцаараа монгол гэрт амьдардаг байсныг энэ сараас эхлэн аймгийн Баруун бүсийн асрамжийн газар асрамжиндаа авсан сайхан мэдээтэй байна.

Сургамжит өгүүллэг

Арван хоёр настай бяцхан жаал байхдаа халаасны мөнгө олох гэж айлуудад сонин тараадаг байлаа. Тэр үед одоо нэрийг нь санахгүй байгаа нэг настай эмэгтэй миний үйлчлүүлэгч байлаа. Уучлах гэдэг нь ямар гайхамшигтай агуу зүйл болохыг тэр эмэгтэй надад ухааруулсан юм. Бямба гарагийн өдөр нь хэдэн найзуудтайгаа тэдний цэцэрлэгийн арын хашаан дээр суун байшингийн

Ухаарал

дээвэр лүү нь бяцхан чулуу нүүлгэн дээврийг оноод бууж байгааг чулууг харваж байгаа одтой зүйрлэн баясаж байлаа. Гэтэл миний шидсэн нэг чулуу арын хаалганы цонхыг онох нь тэр. Цонхны хагарах чимээг сонсон бид ухаан жолоогүй тэндээс зугтацаав. Настай эмэгтэй биднийг хараагүй гэдэгт би итгэлтэй байсан ч, бүтэн шөнийн турш харсан бол яана гэсэн бодол намайг унтуулсангүй. Маргааш нь хаалгыг нь тогшин сонингоо өгөхөд минь тэрээр урьдын адил дотно, дулаахан инээмсэглэлээрээ намайг угтан мэндийг минь мэдэв. Харин би хийсэн гэмээсээ ичин нүүр лүү ч харж чадахгүй байв. Ингээд би сонин тараасныхаа хөлсийг цуглуулахаар шийдлээ. Гурван долоо хоногийн дараа яг долоон доллар цуглуулав. Нэг цаасан дээр “Гэрийн тань арын хаалганы цонхыг санаандгүй хагалсныг минь

уучлаарай. Энэ дугтуйн дахь мөнгө цонх шиллэхэд хүрэлцэнэ гэж бодож байна.” гэж бяцхан зурвас бичээд мөнгөний хамт дугтуйлан харанхуй болохыг хүлээж байгаад хаалганых нь дэргэдэх шуудангийн хайрцагт хийв. Маргааш нь настай эмэгтэйгээс санаа зовох зүйлгүй инээмсэглэн хаалгыг нь тогшив. Тэр урьдын адил дотно сайхан инээмсэглэлээр угтлаа. Би ч гэсэн айх юмгүй эгцлэн харж инээмсэглэлээ. Сонингоо өгөдө эргэтэл тэр “Өө, бүр мартахаа шахлаа! Чамд өгөх гэж жигнэмэг бэлдсэн юм.” гээд боодолтой юм өглөө. Тэднийхээс гарч байхдаа их л баяртайгаар жигнэмэгээ идэж эхэллээ. Хэдийг идсэний дараа дахиад нэгийг авах гэтэл нэг дугтуй гарт баригдав. Гаргаж ирээд яаран задалтал дотор нь долоон долларын хамт: “Хүү минь, би чамаар бахархаж байна.” гэж бичсэн байлаа.

ЗҮРХ

Нэгэн нарлаг өдөр залуухан сайхан эр хотын төв талбай дээр зогсоод хавь ойрд байхгүй хамгийн сайхан зүрхтэй хэмээн бардамнаж байлаа. Түүнийг тойрон зогссон хүмүүс түүний зүрхийг үнэн голоосоо гайхан биширнэ. Үнэхээр ч зүрхэнд нь ямар ч нугалаа, шарх зураас байхгүй гайхалтай төгс зүрх байв. Тиймдээ ч цугласан олон бүгд л хэзээ нэгтээ харж байсан зүрхнүүдээс хамгийн сайхан нь хархүүгийнх гэж дуу нэгтэй шагшилдана. Залуу ч үүгээрээ ихэд бахдан, аз жаргалд умбан гэрэлтэж байлаа. Гэтэл гэнэт цугласан олны дундаас нэгэн өвгөн гарч ирээд: -Чиний зүрх сайхан ч минийхийг үл гүйцнэ гэв. Ийн хэлэхэд хүмүүс бүгд өвгөний зүрх рүү харав. Үрчийж хорчийсон, шарх сорви болсон, зүрхний зарим хэсэгт огт таарахгүй өөр зүрхний хэсгээс наасан байх аж. Түүгээр ч үл барам зүрхнийх нь зарим хэсэг нь бүр огт байхгүй байв. Өөрийнх нь зүрх хавьгүй сайхан гэж тэр яаж хэлж чадав аа? Хүмүүс гайхан алмайрав. Залуу хархүү өвгөний зүрх рүү хараад доогтой инээмсэглэн “Хөгшөөн, та тоглосон байлгүй. Өөрийнхийгөө минийхтэй харьцуулаад хар л даа. Минийх төгс. Харин таных нулимс шархаар дүүрсэн байна шүү дээ” гэх нь тэр.

Зарын бичиг

-Тариалан сумын нутаг дахь Бургастайн баазад 11х9 буюу 99 метр квадрат талбай бүхий цайны газрын зориулалтаар ашиглаж байсан, 1513000013 тоот Улсын бүртгэлийн дугаартай үл хөдлөх хөрөнгө устаж алга болсон тул улсын бүртгэлээс хасуулахаар зарлууллаа. -Тэс суманд хадлан тэжээлийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг, 2417383 тоот регистртэй “Таван улиас” хоршооны гэрчилгээ гээгдүүлсэн тул хүчингүй тооцуулахаар зарлуулав. -Баруунтуруун суманд хүнсний тос, үр тарианы худалдааны чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг, 4009541 тоот регистртэй, 1511005118 тоот улсын бүртгэлийн дугаартай, “Хяргас ундарга” ХХК-ийг бизнесийн зөвлөгөө өгөх, барьцаалдан зээлдэх үйлчилгээ үзүүлдэг “UPS finance” компани болгон нэрийг нь өөрчлүүлэхээр зарлууллаа.

Дуудлага худалдааны зар

Увс аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ашиглагдаж байсан УАЗ-31512 маркийн автомашиныг 1000000 /нэг сая/ төгрөгөөр үнэлэн дуудлагаар худалдана.

Дуудлага худалдаа 2020 оны 12-р сарын 10-ны өдрийн 10.00 цагт аймгийн ЗДТГ-ын хурлын танхимд явагдах тул сонирхсон иргэн, аж ахуйн нэгжүүд хөрөнгийн талаарх мэдээллийг Төрийн аудитын 204 тоот өрөө, 70453721 дугаарын утсаар холбогдож авна уу. Дуудлага худалдаанд оролцох хүсэлтийг 2020 оны 12-р сарын 10-ны өдрийн 09 цаг 30 минут хүртэл Төрийн аудитын 204 тоот өрөөнд хүлээн авна.

Увс аймаг Улаангом сум, 3-р баг Ө.Бадрахын гудамж, Аймгийн ЗДТГ-ын байр, Увс аймаг дахь Төрийн аудитын газар

Утас: 70453721